

ВИВЧЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ЕМУЛЬГАТОРІВ АЦИЛГЛІЦЕРИНОЇ ПРИРОДИ, ВИГОТОВЛЕНИХ ЗА М'ЯКИХ УМОВ

Мурликіна Н.В., канд. техн. наук, доц.,

Упатова О.І., канд. техн. наук, доц.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Ефективним напрямом вирішення проблеми вимушеного застосування технологій, що компенсують недоліки використання сировини з вадами складу, структури, низькими функціонально-технологічними властивостями є використання більш ефективних емульгаторів. Наприклад, у технологіях м'ясної продукції такими можуть бути емульгатори ацилгліцеринної природи, одержані на основі вітчизняної сировини. Їх ефективність може бути підвищена за рахунок забезпечення більш високих значень ГЛБ (5,9...6,8) порівняно з ГЛБ інших ліпофільних емульгаторів групи Е471 (3,3...5,9) з одночасним поліпшенням його складу завдяки збільшенню вмісту ненасичених жирних кислот. За таких передумов можливо створити найбільш раціональні умови емульгування, надаючи можливість коригувати вади і повертати м'ясну сировину з низькими функціонально-технологічними властивостями (підвищеним вмістом вологи; зниженим вмістом білка, зміненим жирнокислотним складом та ін.) до технологічного циклу.

Синтезовані для використання у технологіях м'ясних виробів емульгатори ацилгліцеринної природи (ЕАГП) являли собою рідку суміш неполярних речовин із вмістом моно-, діацилгліцеринів вищих карбонових кислот (МАГ, ДАГ) 54,1%. Згідно з отриманими даними показників загального жирнокислотного складу ЕАГП в ацилгліцерилах визначено 11,53% насичених кислот; 83,36% ненасичених кислот (НЖК:ННЖК=1:7,2); 59,69% ПНЖК (лінолевої кислоти). Метою роботи було визначення фізико-хімічних показників синтезованих ЕАГП і доведення їх функціональних властивостей як емульгаторів.

Результати визначення фізико-хімічних показників емульгаторів (табл.) підтверджують переваги ЕАГП за величиною кислотного, йодного, пероксидного чисел, питомого поглинання порівняно з поширеними промисловими емульгаторами Е471 (МД40, S-200К). Визначений експериментально показник гідрофільно-ліпофільного балансу досліджуваних зразків ЕАГП становить 6,1 і відповідає умовам поставленого завдання. Результати дослідження окисної стабільності ЕАГП підтверджують їх спроможність стабілізувати окисну деструкцію ліпідів.

Проведено оцінювання поверхнево-активних властивостей ЕАГП і за допомогою методу «відриву кільця» визначено поверхневий натяг σ

на межі з повітрям системи вода–етанол зі зразками ЕАГП. За побудованою ізотермою поверхневого натягу від концентрації МАГ-ДАГ визначено їх колоїдні характеристики: критичну концентрацію міцелоутворення (ККМ=3,38 моль/м³); для ділянки ізотерми до ККМ знайдено рівняння лінійної залежності з величиною достовірної апроксимації 0,99; розраховано поверхневу активність ($-d\sigma/dc=11,60$ Дж·м/моль), поверхневий тиск адсорбційного шару ПАР за ККМ ($\pi=4,03$ мН/м); граничну адсорбцію для моношару $\Gamma_m=107,5 \cdot 10^{-5}$ моль/м², геометричні параметри молекул – площу однієї молекули ПАР у насиченому адсорбційному шарі ($S=0,015 \cdot 10^{-19}$, моль/м²) і товщину ($\delta=0,95 \cdot 10^3$ нм) адсорбційного шару 1 моль (осьову довжину молекули ПАР). Величина розрахованої роботи адсорбції (30,99 кДж/м²) зразків емульгаторів знаходиться на рівні для типових ліпофільних емульгаторів і достатньою для одержання і стабілізації емульсій.

Таблиця

Фізико-хімічні показники ЕАГП та емульгаторів Е471

Показник	ЕАГП	МД40	S-200K
Основні параметри переестерифікації	$t = 37 \pm 2$ °С, $\tau = (10 \dots 12) \cdot 60$ с	$t = 245$ °С, $\tau = (20 \dots 30) \cdot 60$ с	$t = 245$ °С, $\tau = (20 \dots 30) \cdot 60$ с
Вміст МАГ, ДАГ, %	54,19 $\pm$ 1,20	40,21 $\pm$ 1,15	45,09 $\pm$ 1,17
Кислотне число, мг КОН	0,20 $\pm$ 0,01	1,10 $\pm$ 0,02	1,80 $\pm$ 0,02
Число омилення, мг КОН	163,0 $\pm$ 0,5	173,0 $\pm$ 0,6	162,0 $\pm$ 0,5
Йодне число, г I ₂ /100 г	121,0 $\pm$ 0,2	50,0 $\pm$ 0,2	3,0 $\pm$ 0,1
Пероксидне число, ммоль I ₂ /2O/кг	3,34 $\pm$ 0,01	3,42 $\pm$ 0,01	3,67 $\pm$ 0,01
Показник ГЛБ	6,1 $\pm$ 0,1	3,9 $\pm$ 0,1	5,6 $\pm$ 0,1
Показник заломлення за 20 °С	1,4737 $\pm$ 0,001	1,4560 $\pm$ 0,001	1,4536 $\pm$ 0,001
Питоме поглинання за 232 нм	3,84 $\pm$ 0,01	3,98 $\pm$ 0,01	4,11 $\pm$ 0,01
за 268 нм	–	1,03 $\pm$ 0,01	1,14 $\pm$ 0,01

Отже, отримані результати свідчать, що ЕАГП повною мірою виявляють функціональні властивості емульгаторів і можуть бути перспективними для використання у технологіях м'ясних продуктів. Поліпшені порівняно з аналогами показники ЕАГП, одержаних за технологічних параметрів переестерифікації, що передбачають зниження енергоємності та трудомісткості, доводять перспективність нової технології виробництва емульгаторів.